

Sygn. akt I CZ 124/13

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lutego 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Myszka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa Stowarzyszenia na Rzecz Ochrony Praw Konsumentów
i Uczciwej Konkurencji "C." w K.

przeciwko M. M.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 20 lutego 2014 r.,

zażalenia strony powodowej na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 17 września 2013 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 22 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w W. odrzucił pozew wniesiony przez Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Praw Konsumentów i Uczciwej Konkurencji „C.” w K. przeciwko M. M. o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Stwierdził, że powodowe Stowarzyszenie jest stowarzyszeniem zwykłym i w związku z tym – zgodnie z art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (jedn. tekst: Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 ze zm.) – nie ma osobowości prawnej. Powołana ustawa nie przyznaje też stowarzyszeniom zwykłym zdolności sądowej. Zdolność tę wywodzono z art. 64 § 2 k.p.c., ale przepis ten został z dniem 3 maja 2012 r. uchylony. Trzeba zatem przyjąć, że powodowe Stowarzyszenie nie ma zdolności sądowej, a to oznacza, że zachodzi nieusuwalna przeszkoda procesowa, o której mowa w art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c., skutkująca odrzuceniem pozwu.

Zażalenie powoda na to postanowienie zostało przez Sąd Apelacyjny oddalone postanowieniem z dnia 26 czerwca 2013 r.

W skardze kasacyjnej od postanowienia Sądu Apelacyjnego powód, wskazując na naruszenie przepisów art. 64 § 1¹ i art. 479³⁸ § 1 k.p.c., art. 33¹ k.c. oraz art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (jedn. tekst: Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.), zakwestionował stanowisko Sądów orzekających co do braku zdolności sądowej. Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz postanowienia Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do rozpoznania.

Postanowieniem z dnia 17 września 2013 r. Sąd Apelacyjny odrzucił wniesioną skargę jako niedopuszczalną ze względu na brak zdolności sądowej powoda (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

W zażaleniu na postanowienie odrzucające skargę kasacyjną powód wniósł o jego uchylenie. Zarzucił naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. i podniósł, że kwestia jego zdolności sądowej powinna podlegać rozważeniu w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie ulega wątpliwości, że zdolność sądowa, czyli zdolność do występowania w procesie w charakterze strony (art. 64 § 1 k.p.c.), należy do bezwzględnych

przesłanek procesowych oraz że postępowanie przeprowadzone z udziałem strony pozbawionej zdolności sądowej jest dotknięte nieważnością (art. 379 pkt 2 k.p.c.).

W niniejszej sprawie Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Praw Konsumentów i Uczciwej Konkurencji „C.” w K. twierdzi, że jest jednostką wyposażoną w zdolność sądową i kwestionuje odmienne stanowisko wyrażone przez Sąd pierwszej instancji i zaaprobowane przez Sąd drugiej instancji. Strona, która według sądu pierwszej lub drugiej instancji nie korzysta ze zdolności sądowej jest legitymowana do zaskarżenia niekorzystnego dla niej orzeczenia, mającego charakter wyłącznie procesowy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2013 r., I CZ 106/13, nie publ.).

Na takim stanowisku pierwotnie stanął również Sąd Apelacyjny, który rozpoznał zażalenie wniesione przez powodowe Stowarzyszenie, pomimo że według Sądu pierwszej instancji nie korzystało ono ze zdolności sądowej. Konsekwentnie należało przyjąć, że strona, która według sądu drugiej instancji jest pozbawiona zdolności sądowej, może zaskarżyć niekorzystne dla niej orzeczenie sądu drugiej instancji o charakterze procesowym, jeżeli oczywiście w sprawie przysługuje skarga kasacyjna.

W niniejszej sprawie kwestia zdolności sądowej powodowego Stowarzyszenia powinna zostać wyjaśniona w postępowaniu kasacyjnym. Trzeba zatem zgodzić się z zarzutem powoda, że odrzucenie skargi kasacyjnej, jako niedopuszczalnej ze względu na brak po jego stronie zdolności sądowej, nastąpiło z naruszeniem art. 398⁶ § 2 k.p.c.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze k.p.c. postanowił, jak w sentencji.